

partii naleraq

14. oktober 2015

UKA2015/166

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik uuminnga Sanaartornermi Ataatsimiititaliami ilaasortataatitat imaattumik saqqummiussipput:

Atlantikup avannaata Kalaallillu Nunaata silaannartaasa angallavigineqarnerisa allaffissornikkut aqunneqarnerata nunatsinnut nuunneqarnissaa pillugu naalagaaffeqatigiit Canadami Islandimilu oqartussanut isumaqatigiinniuteqarnissaasa aallartinneqarnissaa siunertaralugu danskit naalakkersuisuinut saaffiginninnissamut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortat: Anders Olsen, Siumut, Tillie Martinussen, Demokraatit Jens-Erik Kirkegaard, Siumut, Kalistat Lund, Inuit Ataqtigiit, aamma Ane Hansen, Inuit Ataqtigiit,).

Una qulequtaq aallaavigalugu Inatsisartuni ilaasortaatitat qulaani allaqqasut siunnersuutaat imaattumik Partii naleqqamiit oqaaseqarfigissavarput.

Siullermik siunnersuut una Partii Naleqqami ilaasortaatitap Per Rosing-Petersenip siusinnerusukkut 2000-ikkut aallartilaarnerani siunnersuutaanut siunertamigut assingusupilussuuvoq. Aammalu oqaatigisariaqarluni ippassaq tunngaviumik inatsiseqalernissamut annertuumik aamma tunngassuteqarluni.

Tassami tunngaviatigut imaappoq, nunat silaannartaminnik akisusaaffimmik tigungmiartuusinnaapput taamallaat nunat Naalagaaffiit Peqatigiit aqutugalugu naalagaaffiusutut akuerisat. Imaakkami Naalagaaffiit Peqatigiit ataanni kattuffissuarmut ICAO-mut (International Civil Aviation Organisation) ilaasortaasariaqarneq piumasaqaataammat nunap silaannartaanik akisusaaffimmik nakkutilliinermillu tigungmiartuuniaraanni. Taamaattumik nunatta silaannartaa qutsissuseq isikkanik 19.500 tikillugit qutsissusilik, silaannartamik nakkutigisaanngittumik (uncontrolled airspace) taaneqartartoq uagut "silaannartarivarput" tamassumallu qutsissutsip qulaa naalagaaffiunnginnerput peqqutaalluni nunat Islandip Canadallu avinnikuullugu.

Ukiut kingulliit silaannakkut angallanneq annertuseriarnikooqaaq, ullullu tamaasa nunatta isorartunerujussuaq peqqutugalugu aamma taamaasilluni silaannartaa annertuupilussuaq aammalu avaqqukkuminaattorujussuaq aqqusaarlugu nunavissuit akornanni attaveqarneq ingerlanneqartarpoq. Imannallu nunat akornanni aqqiisoqarnikuulluni nunap silaannartaatigut aqqusaartut aqqusaarluni akitsuutitut (en-route fee) taallugu ilaatigut upalungaarsimanissamik siunertaqarlutik akiliutigisarlugu.

Aqqusaartartullu massakkut ullutsinni amerlassusaat takulaaraanni aningaasat kaaviaartitat qularnanngitsumik untritillit miliuunit arlallit eqqartorneqarput miliartip affaata tungaanut.

Taamanimiit siunnersuuteqaqqaarninniit massakkumut pissutsit allanngornikooqaat, teknikkikkut ineriartorneq sukkasuupilussuarmik ineriartornikuuvoq, timmisartup sumiissusersiutaat aammalu akornaminni qanillisuussangaluarunik kalerrisaarutit sorpassuillu eqqarsaatigalugit. Qanga radarilersorneq pisariaarunnikuuvoq qarasaasiatigut ima inerisimalertiginikuuvugut allaalluunniit uagutsinniit nunarput qulaallugu aqqusaartut suuneri allaat ilanngullugit qarasaasiakkut angerlarsimaffitsinni malinnaaffigisinnaanngornikuullugit. Taassumallu aamma qaavatigut naalagaaffiit peqatigiit ataanni kattuffissuarnut ilasortaaniaraannimik naalagaaffiunissamik piumasaqaatit aamma allatut massakkut sigineqarnikuulerlutik, soorlu nunat imartaminnik aqutsisoqarfimmik allaat assersuutigalugu Savalimmormiut ukiorpaaluit qaangiuttut tigusinnaanngornikuullutik, taamaattumik aamma massakkut nunatta naalagaaffinngornissaminut oqaluttuarisaanitsinni annertuumik ippassaq allorniarnissaq siunniunneqaraluartoq tamanna utaqqeqqaarnagu periarfissanngornikuuvoq pimoorussilluni suliniuteqaraanni.

Taamaattumik qulaani tunngavilersuutigut innersuussutigitingalugit siunnersuutitp siunertaanut tapersiinnaavugut, inatsisini aammaassisoqarsimaprassinera aammalumi elektroniskimik teknolqip ineriartupiloorsimanerata periarfissaq inornarunnaartissimammagu.

Tassani aamma periarfissiinikkut atorfiit nutaat, ilinniakkat nutaat, misilittakkat qaammaasallu nutaat nunatsinni pigineqalernissaat aqqustissiuunneqartussaammat Partii Naleqqamiit siunnersuut tapersorsornartissinnaavarput. Taamaattorli aamma naalackersuinikkut eqqaamasariaqakkatta ilagaat akisussaaffik aamma allarpassuarnik imaqarmat, ajornanngilarli, siunnersuuteqartutuulli nunatta avataaneersoq suliffeqarfik Naviar A/S pinnagu nammineerisatsinnik peqalernissarput suliniutigisariaqarpoq, tassamiuna ilaatigut aamma avataaniit sulisunik tikisitsiortornerujussuatta suliffeqarfinnillu avataaneersunik tigooraaffigitinnerujussatta unitsinnissaa siuneratralugu allorniarnissaq ippassaq pingaarutilik ataatsimoorluta tigungipput.

Naalackersuisullu psiorta qarfiata suliassaq artorpagu akornatsinni ilisimasalinnik peqareeratta aamma Naalackersuisut pisariaqartitsigunik aperiinnariaasut maani issiasut arlaqartut piareersimaffigisinnaagaat qularinngilara.

Taama oqaaseqarluta tunngavilersuillutalu siunnersuutitp aappasaaneerpeqannginnermini ataatsimiitaliami sukumiisumik suliarineqarnissaa Partii Naleqqamiit innersuussutigissavarput.

Per Rosing Petersen